

No 13

Utgiven av Svenska Folkförbundet.  
Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.

29 juni

### Sångsällskapet "De Svenske"

Sverige är manskörsångens land. Århundraden igenom har denna konstgren älskats och omhuldats som intet annat, och "De Svenske" är det sista resultatet av denna varma kärlek till sången och denna strävan mot vokal kultur. "De Svenske" är Sveriges elitkör. Sällan hör man en tenortämna med en sådan glänsande varm och äkta timbre, så praktfull i fortesatserna och så mjuk och vacker i piano, de homogena mellanstämmorna och de underbara orgelbasarna. Direktör Carelius har sålunda ett ovanligt material till sitt förfogande och han förstår i grund och botten konsten att därur framkalla de bästa effekter. Man kan sålunda fröjas åt en mönstergill ansats och en felfri sammanhållning. Man kan här njuta av den tillfredställande, men sällsynta förnimmelsen att höra varje textens ord, ja, varje dess stavelse, uttalas absolut synkroniskt av varje medlem i kören. Och som texten sjunges och enuncieras, får man det intrycket att sångarna icke leka med tomma ord, utan att de verkligen veta och känna, vad de sjunga. Det är en ovanlig kör, sammansatt av erfarna, disciplinerade och mogna män, som därför så mycket intelligenta kunna följa sin utomordentliga ledare Emil Carelius' mästarhand. Det finnes säkerligen ingen dirigent, vilken med en sådan elegans och på samma gång med sådan känsla för takt och ton kan leda en manskör som Emil Carelius, Sveriges allt i allo, då det gäller svensk manskörsång.

## FALU SKOGS- & SÅGVERKSSKOLA

Falun, Sweden.

Fackskola för blivande trävarumän,

Praktisk och teoretisk, teknisk och merkantil utbildning.  
Folkskolan som bcttenskola, Studietid 3½ månad. Höst-  
kursen börjar den 5. sept.

Rektor.

"De svenske" ha under sin ledare företagit flera utomlandsturnéer, och föregående år gjorde kören en turné genom hela Amerika, från Atlandiska oceanen till Stillakavskusten, en enastående succésfylld färd, den största som i all världens sångarannaler någonsin blivit gjord.

Den världsberömda kören gästade även Riga och Jelgava under den 24, 25 och 26 juni.

Lars August Odencrants är "De Svenskes" ordförande och den ledande själen inom sångsällskapet.

Det finnes många människor som haft ett rikt utbyte av musiken och till dem hör direktör Odencrants, och han har tillika haft förmånen att därmed kunna glädja andra ej minst genom det oförtrutna arbetet han nedlagt i svenska Kvarettsångarkretsar.

Det var inom K. F. U. M. kören han började sin egentliga kvartettsångarbana och han har deltagit i ett otal av dess sångarfärder i Sverige, Norge, Danmark och Finland samt var med redan 1891 i Amsterdam och 1894 i London. År 1908 blev han denna körs ordförande och tog, då den upplöstes år

1922, initiativet till bildandet av Sångsällskapet "De Svenske", som anslöt sig till Riksföreningen för Svenskhetens bevarande i utlandet. Han blev även denna körs ordförande och har redan hunnit med att föra kören över till Finland, Norge, Estland och Amerika. Nu skall han med sin kör hit ut för att skörda nya lagrar. Lars August Odencrants kommer att hälsas oändligt välkommen i vårt land av mångtusenden.

Emil Carelius, kördirigenten i "De Svenske".

Det finns massor av kompositörer men ytterst få tonsättare! var det en gång en musikkännare som yttrade, och man kan något lite travestera detta uttalande och säga: "Det har funnits många som anfört sång men ytterst få kördirigenter." En av dessa verkliga kördirigenter är Emil Carelius. Hovmusikhandlaren, det musikaliska Stockholms rådgivare, men först och sist kördirigenten Emil Carelius.

Han är förresten vorden en institution inom Stockholms musikliv och man har numera svårt att tänka sig Stockholms, och en god del

av det övriga Sveriges musikliv med förresten, utan Emil Carelius, de tu ha blivit ett. Skall ett historiskt minne firas med sång, eller skall det arrangeras någon större festlighet för något allmännyttigt ändamål, där det skall sjungas, och det råder tvekan om vem skall leda sången: Carelius förstås! Man skulle kunna hålla på en god stund och räkna upp de otaliga exempel, som finnes på Emil Garelus enastående förmåga att räkka till. Men så har han också en säkerligen vid hans ålder märklig sångare- och dirigentbana bakom sig. Som repetitör och anförare är han enastående tidig. Redan vid 16 års ålder ledde han sångrepetition. Om Garelus ovanliga förmåga att räkka till vittnar, att han icke endast är Kvartettsångarförbundets dirigent sedan 1906, och leder Stockholms Allmänna Sångförening sedan samma år, och sällskapet W. 6. sångkör sedan 1907 utan även varit andre dirigent i två år och förste dirigent i många år för Stockholms sångarförbund och även dirigent i det hela Sverige omfattande "Svenska Sångarförbundet" samt dessutom upprepad gångert Per Bricoles kör vid Bellmassången på Bellmansdagen vid bysten på Hasselbacken. Även för oss yppar sig nu ett sällsynt tillfälle att under sångfesten få göra hans bekantskap.

### Den svenska lärardagen.

Den svenska lärardagen, som härefter torde bli sedvanlig varje år, avhölls i år på Birkas den 15—16 juni. Lärarna kade mött upp så när som på ett par, och man kunde läsa i ansiktsuttrycken hos dem att det var intresset för arbetet, som fört dem samman. Förhandlingarna vidtogo kl 10 f. m., varvid rektor E. Adalberth framförde en välkomsthälsning och uttalade förhoppningen, att lärarna även denna gång skulle lämna Birkas med samma ljusa minnen som för tre år sedan, då de sist voro församlade där.

En redogörelse för arbetet här tillåter icke uttrycket, men det förtjänar påpekas att andraganden och diskussioner fördes med en livfullhet, som vittnar om sakkunskap i pedagogiska spørsmål samt jämväl att våra svenska lärare icke äro lärare av andra klass.

Man kan säga att dagens huvudfråga var läroböckerna och

det betonades med skäl, att det föreligger en del betänkliga brister i avseende å läroböckernas enhetlighet och lämplighet beträffande våra förhållanden. Angående en ev. ny lärodok i estniska språket beslöts att ge i uppdrag åt lektor H. Pöhl att rådgöra med de tyska och ryska lärarorganisationerna, emedan estniska språket läses i samma utsträckning även i de tyska och ryska skolorna. Angående historieundervisningen uttalades önskemålet att estlanssvenskarna borde få djupare inblick i Sverges historia än hittills varit fallet. Dessutom behandlades ännu en mängd andra viktiga frågor. Mötet avslutades lördagen den 16 kl. 2 e. m.

Tills sist ett varmt tack till det präktiga värdfolket, rektor och fru Adalberth, som med beundransvärd omsorg skötte om sin stora „familj's" välbefinnande.

*Ultimus.*

### Wilka skäl förde våra förfäder från Sverige ut till Estland.

För Kustbon av R. Zimmerman.

Enligt C. Russvurm skulle Estlands kuster och öar koloniserats av våra förfäder under 11- eller 12- århundradet och därvid skulle Rågö-, Runö-, Odinsholm- och Kertellsvenskarna kommit från Stockholms skärgård eller från Roslagen och vara nära besläktade med finlandssvenskarna. Ormsöborna och Rökssvenskarna på Dagö skola ha kommit över från Finland, Wichterpalssvenskarna skola stamma från Uppsala trakten och Nuckösvenskarna från Dalarne.

Om utvandringen skedde under dessa tider heller än tidigare, så måste här dock viktiga skäl föreligga, ty även under dessa avlägsna tider torde man handlat målmedvetet. Som bekant omfattade 8- och 9- århundradet den s. k. vikingatiden och under dessa tider företogo, bland andra, särskilt svenskarna ständiga strövtåg ut till främmande länder för att bedriva handel och söka byte genom plundring. Från sådana vikingafärder återvände man i vanliga fall hem med mer eller mindre gods. Enstaka fall torde dock hava förekommit att vikingarna erövat främmande länder och bosatt sig där. Det fruktbara

Normandiet i Frankrike. Ett land, mot vilket man var beredd på att bortbyta fosterlandet, och där man riskerade att bli överfallen av den en gång undanträngda forna befolkningen, måste i såfall vara ofantligt mycket bättre och rikare än hemlandet.

Att Estlands naturrikedomar för omkr. 1000 år sedan skulle överstigit Sveriges, vågar man knappast tro, ty jordbruket har här i största delen av kusttrakterna mycket sämre förutsättningar än i mellersta och norra Sverge, jaktmarkerna torde ej heller här varit bättre än i Sverge och fisket har, så långt traditionerna räkka tillbaka, inte någonsin varit utav särskild stor betydelse för näringen, utan har alltid bedrivits som binäring jämte jordbruket. Enda bergsbruket utgjordes här av kalkbränning, vilken binäringsgren av gammalt bedrevs huvudsakligen av Dagö- och Ormsösvenskarna. Estlands låga och enformiga stränder kunde nog inte heller i skönhet tävla med Sveriges klippor och skärgårdar, och de tjugusende insjöarna fattades totalt inom det Estvenska området.

Sålunda kunde det ej varit landets skönhet och rikedom, som lockade våra förfäder att slå ner bopålarne här, lika otroligt är det att Sverige då redan skulle varit så överbefolkat, då Sverige ännu i dag som i dag är, är ett av de glestast befolkade länderna. Alltså materiella grunder förefunnos ej, men så kunde orsaken ligga på religiös eller ideell botten.

Om utvandringen skedde, såsom C. Russvurm antar under 11- eller i början av 12- århundradet, så ligger det nära till hands att tro, att utvandringen skett av religiösa skäl. Man kunde ej tåla den nya läran, led kanske t. o. m. förföljelser och begav sig så över till ett land, där man ostörd kunde dyrka sina forna gudar. Till förmån för detta antagande talar bland annat estlandssvenskarnas genom alla tider räckande och särskilt starkt utpräglade religiositetssinne. Men inte heller enbart trosfrågan skulle förmått våra förfäder att fästa sig till detta land, isynnerhet då även Estland snart härefter blev kristet, och då kristendomen här utbreddes på ett än mycket hänsynslösare och grymmare sätt än vad som var fallet hemma i Sverige. (Forts.)

### Rågö-brev.

I slutet av mars månad d. å. voro Stora Rågö jordbrukare samlade för att diskutera den för dem så viktiga helskiftesfrågan. Som bekant är all jord på ön indelad i smala tegar, så att ett vanligt 10 å 15 hektars hemman är indelat i 70 å 80 smådelar. Under sådana omständigheter är jordbruksarbetet mycket tidsödande och opraktiskt. Mötet beröt att hos jordbruksministeriet anhålla om helskiftning av jorden, vilken anhållan vi även hoppas vederbörande ministerium tillmötesgår.

Vid samma tillfälle fattades beslut även i mejerifrågan. Underhandlingar hava förts med andelsmejeriet i Kegel, varifrån vi även erhållit materiellt understöd för inrättandet av mejeriet på Stora Rågön. Tillsvidare av mejeriet inhyst i hyrd lokal, men hoppas vi i framtiden få eget hus för detsamma. Mejeriet började sin verksamhet i början av maj månad, och i samband därmed insattes en motorbåt med regelbundna turer även mellan Stora Rågö och Baltischport.

Och så en sak till: Genom f. d. rektorn vid Birkas folkhög- och lantmannaskola, Per Söderbäck, har biblioteket härstades fått en aktingsvärd tillökning med 159 goda böcker, för vilka vi be få framföra vårt hjärtevarma tack. Biblioteket grundlades för ett par år sedan, genom att prosten E. Petzäll till detsamma skänkte ett 80-tal goda böcker.

*Anton Stahl.*

### I sångfestens tecken.

Reval den 28 juni.

Nu, när den stora sångfesten är för dörren, rör sig allting kring densamma. Isynnerhet i huvudstaden märker man att någonting märkligt är i görningen. Över allt samma bestyr, samma samtalsämne.

Sångfesten svävar över allas huvuden lik en förgylld örn och man skall snart även förnimma suset av dess vingslag. Själva begreppet, sångfest, är redan ett majestät i sig självt. Finnes det någonting mera upphöjt än att se ett helt lands folk församlat till sång? — Svärigen. Och en sångfest av så mäktig omfattning är icke en ofta återkommande

företeelse Den kräver också ett oereört förarbete och organisationen, som i sig själv är jättelik, kräver givetvis en målmedveten och energisk ledning. Vi äro också förvissade om, att var ock en gjort, och nu när arbetsresultatet skall uppvisas, gör sitt bästa för ernående av ett storslaget resultat. I dagarna skall det fria Estlands folk känna sig upphöjt över dagens bekymmer och i sången ge uttryck för de känslor av tacksamhet och glädje, som ett fritt folk i ett fritt land känner.

*Ullimus.*

### General Nobile räddad.

Enligt ingånget meddelande räddades general Nobile av en av den svenska undsättningsexpeditionens maskiner. Maskinen, som var av mindre typ, kunde tyvärr inte medtaga flera av de nödställda än en. Vid uppmaningen att taga plats i maskinen, vägrade Nobile kategoriskt och ville vara den sista, som lämnade isflaket, men i anseende till hans farliga hälsotillstånd lät han till slut övertala sig varpå, kursen sattes på hjälpfartyget "Quest," där den första läkarhjälpen gavs. Färden fortsattes därefter till Kingsbay. Även de andra medlemmarna av expeditionen torde snart kunna räddas.

### Ohygglig olycka vid fältskjutning i Perkjärvi, Finland.

Den 22. juni på morgonen inträffade vid fältskjutning i Perkjärvi en svår olycka, i det att två kanoner exploderade, samtidigt och varvid fyra man av kanonserviserna dödades samt lika många erhöilo skador.

Olyckan uppges hava berott på ett misstag genom att säkringen, för att projektilerna icke skola krevera i kanonloppet, bortogs.

### Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet.

Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet firade nyligen sitt 20-årsjubileum. I samband därmed avhölls även det allsvenska tinget i Göteborg. I tinget deltog omkring 300 delegerade från alla delar av världen där svenskar finnas. En mängd donationer har riksföreningen fått mottaga för olika ändamål, sammanlagt c:a 150.000 Kr. Utlands-

svenska musèet öppnades och överlämnades till riksföreningen.

### Fruktansvärd tågsammanställning i Sverige

Stockholm, 22 juni. Det uppgående nattsnälltåget till Norrland, som avgick från Stockholm kl. 19,55, kolliderade kl. 1/22 morgonen den 22 juli några kilometer söder om Bollnäs med ett södörgående lokomotiv, som av okänd anledning utsänts för tidigt. Enligt de första ofullständiga skildringarna kastades snälltågsloket ned för banvallen, medan det andra kvarstod helomvänt på spåret. De tre främsta boggiavgagnarna körde delvis in i varandra och en fjärde kastades av spåret och borrhade sig djupt ner i marken. Endast de sista vagnarna och postvagnen förblevo oskadade. Ett hjälptåg och ett stort antal bilar anlände snart från Bollnäs och omhändertog döda och skadade. Hittills ha 16 döda framdragits. De skadades antal tros vara omkring 50. Namnen äro ännu okända. —

### Sälffångardramat i maj i Bottenhavet.

Vid Saggö på norra Åland har fiskaren Viktor Eriksson påträffat en snipig båt av österbottnisk typ, femton fot lång och sex fot bred. Undertill var båten försedd med järnskodda medar och i aktern hade den märket „I. H.". Troligt är att farkosten tillhört sältskyttar. Galeasen Alma av Saltvik, förd av Einar Karlsson, har i havet vid Enskär hittat två segeldukssäckar, innehållande benkläder, två skinnfallar, strumpor och underkläder. Man sammanställer dessa fynd med olyckan i maj i Bottenhavet, då några sälffångare från Korsnäs i Österbotten omkommo. —

Dr. Cederbom från Skara som befinner sig på en cykeltur genom Estland och för närvarande är i Reval, predikade midsommardagen i svenska kyrkan härstädes Dr. C. är en varm och hängiven vän till det utlandssvenska arbetet.

### Svensk folkfest.

Enligt förljundande kommer S. O. V. att i början av aug. månad arrangera en större svensk folkfest, troligen i Höbring, Rickholtz. Festen är ovsedd bidraga till museifrågans lösning. Detal-

jer angående festen saknas tillsvidare.

Under midsommarhelgen gästades Reval av en avdelning av frälsningsarmeen i Finland under kommandör Larssons ledning.

Prosten Erik Petzäll lämnar Reval. För Prosten Petzäll, som i slutet av maj månad valdes till kyrkoherde i Fristad av Skara stift, har nu fullmakt å denna tjänst utfärdats. Först med den 1. aug. nästa år kommer emellertid den nya tjänsten att tillträdas.

### Kungörelse.

Årets konfirmationsläsning på Rågarna tager sin början onsd. den 4. juli kl. 9,30 f. m. Önska några föräldrar från Reval eller Nargö giva sina till mosvarande ålder komna barn del av denna undervisning, möter detta intet hinder, men bör i god tid i sådant fall inackordera på öarna besörjas, så att undervisningen ostört kan börjas sagda dag.

Reval den 25. juni 1928

Erik Petzäll.

### St. Mikaelsförsamlingen.

4. eft. Tref.

Högmässa kl. 10. 30 f. m.

5. eft. Tref.

Finsk högmässa kl. 11 f. m.

Superintendent M. Meeder.

Skriftskolan på Rågöarna börjar onsd. den 4. juli kl. 9. 30 f. m.

### Till Kustbons prenumeranter.

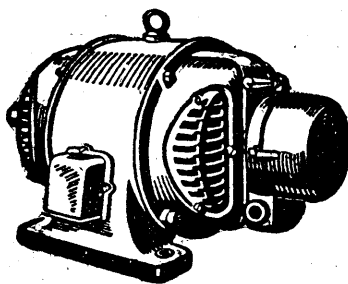
Prenumeranter, som ännu icke unsänt årets prenumerationsavgift, uppmanas härmed vänligen att göra det snarast möjligt, ty tidningen behöver pengar.

Kustbon kostar: 1 år Kr. 2:—

1/2 " " 1:—

Till utlandet blir priset Kr.

3:50 pr. år



### ASEA-MOTORER

TRANSFORMATORER OCH APPARATER FÖRSÄLJAS

av

El. Büro LINKE & MARTINSON  
Kings tån. 10, Reval.

## Svedala

Tegelmaskiner,  
Grävmaskiner,  
Stenkrossar,  
Vägbyggnadsmaskiner,  
Betonblandare,  
Torvmaskiner,  
Bränslekrossar för torv, koks och kol,  
Pulveriseringsmaskiner,  
Vindsiktar,  
Torktrumlor,  
Brikettpressar,  
Transportapparater,  
Rullager, Rallvagnshjul,  
Skottkärrehjul,  
Kokillgods,  
Stlgjutgods.

Aktiebolaget

### Åbjörn Anderson

Post- & Telegrafadr. Rikstelefon:  
SVEDALA, GJUTERJET. 52, 76, 203, 4, 608 183.

REPRESENTANT CARL JÖNSSON

Postkast 38 Telef. 1536

REVAL

## Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget EESTI LLOID

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03

LIVFÖRSÄKRING

BRANDFÖRSÄKRING

TRANSPORTFÖRSÄKRING

OLYCKSFALLFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna belöpa sig till över

➔ över hundra millioner Emk. ➔

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

➔ Försäkra Edert liv och Eder egendom medan tid är! ➔

## HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

8. Karja tån. 9.